

NIEUWTJES EN ONTWIKKELINGEN

Inhoud

Inleiding	1
1 Aanmeldingen hbo	2
2 Aanmeldingen wo	2
3 Aanmelding bij een PABO: een groei als kool – met kanttekeningen	3
4 Onparlementair taalgebruik vermeden bij commentaar wetsvoorstel 'compensatie'	4
5 Reactie NRTO op compensatie studenten in het bekostigde onderwijs (via collegegeld)	5
6 Compensatie afstudeerders: al dan niet het onderwijs verlaten – verschillen?	6
7 Reactie 'De Geneeskundestudent' op de compensatieregeling	7
8 Database NLQF-kwalificaties	8
9 Duitsland – Presidency European Council – aandacht voor 'higher VET' – maar...	9
10 HU en zorgen om stageplaatsen	9
11 Amsterdam en investeren in het mbo	10
12 Scholen vragen veel geld voor bijspijkeren volgend jaar (een vorm van APK)	11

Inleiding

Alvorens een aantal ontwikkelingen rond het onderwijs aan de orde te stellen in deze editie, nog even een paar zaken:

- In het vorige nummer werd gesproken over het Nieuwsblad van het Noorden. Dat moet het Dagblad van het Noorden zijn. Excuses hiervoor.
- Er werd melding gedaan (in een artikel van dat dagblad dus) over het slagingspercentage binnen het voortgezet onderwijs in Drenthe en Groningen, voor vmbo-t, havo en vwo. Rond de 99% is vergeleken met de afgelopen jaren erg hoog. In reactie daarop kwamen er ook berichten binnen uit andere delen van ons land. De trend wordt wel onderkend, al kun je in bepaalde gebieden – denk ook aan de grote steden – afwijkende constateringën plegen. Een andere groep die werd genoemd, bestaat uit degenen die in het volwassenenonderwijs zitten. Ook daar zijn vaak de slagingspercentages hoog. Een effect is dat, alwaar er altijd wel mensen zijn die het examen nog een keer moeten overdoen, het komende jaar de klassen van het afsluitende jaar een stuk kleiner zullen zijn. Ook bij de reguliere scholen voor vmbo-t, havo en vwo kan dit gebeuren, met een dip in het aantal ingeschreven leerlingen.
- Er worden duidelijke zorgen uitgesproken over leerlingen die nu in het voorlaatste jaar zitten en naar alle waarschijnlijk niet 'blijven zitten' als gevolg van een soort intern gebruik van een 'hardheidsclausule'. Hoe gaan die jongeren het examenjaar in? Kunnen de hogescholen helpen, ook weer met studenten die daarvoor studiepunten ontvangen? Zie punt 12 aan het eind.
- In een recent PamflAd deden we een voorstel om van 2021 een soort APK-jaar te maken. Dat is wel gebaseerd op een stevig 'outside-the-box' geformuleerde gedachte, maar het zou helemaal niet verkeerd zijn om een soort time-out te gunnen aan veel studenten. Daarmee kan worden voorkomen dat vertragingen binnen het gehele onderwijssysteem, niet alleen bij degenen die aan het afstuderen zijn, nog een flink aantal jaren blijven doorsudderden. Interessant is dat Rotterdam dit ook inziet en een APK-keuring heeft ingesteld voor werkenden en anderen, om te bezien welke zaken kunnen bijdragen aan her-, bij- en opscholing.

1 Aanmeldingen hbo

Er zijn weer nieuwe cijfers beschikbaar als het gaat om de voorlopige aanmeldingen bij het hbo. Van de website van de VH geplukt (cijfers per 29 juni 2020):

onderwijstype	sector	aanmeldingen		absoluut verschil	procentueel verschil
		2019/2020	2020/2021		
associate degree	economie	3.688	4.214	525	14,2%
	gedrag en maatschappij	1.333	1.617	285	21,4%
	gezondheidszorg	219	207	-12	-5,5%
	landbouw en natuurlijke omge	268	304	36	13,5%
	onderwijs	320	396	76	23,8%
	taal en cultuur	177	189	12	6,8%
	techniek	1.136	1.709	572	50,4%
subtotaal associate degree		7.141	8.636	1.495	20,9%
bachelor	economie	52.711	52.072	-638	-1,2%
	gedrag en maatschappij	20.592	21.550	958	4,7%
	gezondheidszorg	17.933	18.417	484	2,7%
	landbouw en natuurlijke omge	3.562	3.680	118	3,3%
	onderwijs	17.902	19.022	1.119	6,3%
	taal en cultuur	7.965	8.667	703	8,8%
	techniek	32.126	31.408	-718	-2,2%
subtotaal bachelor		152.791	154.817	2.026	1,3%

Het is goed om deze getallen nog even in een 'historisch perspectief' te plaatsen, door een vergelijking maken met de stand van zaken van 15 juni:

	2020	2021
<i>15 juni</i>		
Ad	6.612	8.079
Bachelor	152 823	154 090
<i>29 juni</i>		
Ad	7.741	8.636
Bachelor	152.791	154.817

We zien dat de laatste weken de bacheloropleidingen een inhaalslag hebben gemaakt. Vorig jaar zette in juni een kleine daling in, maar nu is er sprake van een duidelijke groei. De Ad-aanmeldingen zijn ook sterk gestegen maar minder dan in 2020. Kijken wat er ons nu nog te wachten staat...

2 Aanmeldingen wetenschappelijk onderwijs

Voor de goede orde dan ook maar de cijfers voor het wetenschappelijk onderwijs hier opgenomen.

	Studiejaar 2019/20		Studiejaar 2020/21		dezelfde week vorig jaar
13	69.934	25-03-19	74.918	23-03-20	7,1%
14	71.725	01-04-19	77.178	30-03-20	7,6%
15	74.643	08-04-19	79.057	06-04-20	5,9%
16	77.433	15-04-19	80.295	13-04-20	3,7%
17	81.299	22-04-19	83.023	20-04-20	2,1%
18	88.007	29-04-19	85.595	27-04-20	-2,7%
19	93.558	06-05-19	89.952	04-05-20	-3,9%
20	93.410	13-05-19	91.058	11-05-20	-2,5%
21	93.072	20-05-19	92.409	18-05-20	-0,7%
22	93.240	27-05-19	94.607	25-05-20	1,5%
23	93.255	03-06-19	99.300	01-06-20	6,5%
24	92.645	10-06-19	98.207	08-06-20	6,0%
25	91.454	17-06-19	97.870	15-06-20	7,0%
26	90.966	24-06-19	96.602	22-06-20	6,2%
27	90.456	01-07-19	96.404	29-06-20	6,6%
28	89.666	08-07-19			
29	88.920	15-07-19			

Er valt dus, in tegenstelling tot het hbo, een kleine daling te constateren. Zoals in de vorige nieuwsbrief gemeld, zou dit te maken kunnen hebben met het achterblijven van de internationale studenten. Hoewel, die kleine achteruitgang was er in 2019 ook.

3 Aanmeldingen Pabo: een groei als kool... - plus kanttekeningen bij een specifiek geval

Uit de aanmeldingscijfers blijkt dat het goed gaat met de pabo's:

11 procent meer aanmeldingen voor pabo

In aanloop naar het nieuwe studiejaar hebben meer personen zich aangemeld voor de pabo dan in voorgaande jaren. Het gaat met 9.561 aanmeldingen om een stijging van 11 procent ten opzichte van een jaar eerder. Later dit jaar wordt duidelijk hoeveel van deze personen daadwerkelijk de opleiding gaan volgen.

Het Landelijk Overleg Lerarenopleiding Basisonderwijs (LOBO) vermoedt dat het aantal aanmeldingen door de coronacrisis is gestegen. „Stijging of daling van aanmeldingen zijn eigenlijk nooit precies te duiden”, legt voorzitter Barbara de Kort uit. „We kennen een ‘conjunctuurgevoeligheid’ (bijvoorbeeld baan zekerheid), die speelt vooral een rol in de deeltijdopleidingen. Voor jonge mensen speelt vaak een al langer bestaande wens om leraar te worden, gecombineerd met status van en waardering voor het beroep. Mijn idee is dat die waardering onder de invloed van de coronacrisis is toegenomen. Dat zou weer kunnen leiden tot meer animo voor de opleiding. Het blijft koffiedik kijken. Zeker is dat de maatschappelijke waardering een belangrijke factor is bij de keuze voor het beroep en dus ook de opleiding.”

Ook in de Achterhoek gaat het goed met de pabo, gelet op het onderstaande artikel dat in de krant aldaar verscheen en waarin tevens informatie rond de mogelijke redenen wordt gegeven. Lees het stuk eerst, en dan komen we daarna erop terug met een paar kanttekeningen.

Onverwachte meevaller tegen Achterhoeks lerarentekort; pabo groeit spectaculair

DOETINCHEM (29/6/20) - De pabo in Doetinchem is in trek. Het aantal aanmeldingen voor volgend schooljaar kent een even verrassende als spectaculaire groei van tientallen procenten. Dat is nodig ook in de strijd tegen het lerarentekort op Achterhoekse basisscholen.

Voor het komend schooljaar hebben zich inmiddels 220 studenten gemeld om in september te beginnen op de pabo van Iselinge Hogeschool in Doetinchem. Ter vergelijking: vorig jaar waren dat er rond deze tijd 165. Aangetekend moet worden, dat er altijd nog aanmeldingen komen te vervallen. In 2019 begonnen uiteindelijk 125 studenten aan hun pabo-opleiding in Doetinchem. De hoop is dat er in september rond de 200 studenten gaan beginnen.

Zekerheid

„Er vallen altijd aanmeldingen af, omdat leerlingen nog niet duidelijk hebben of ze hun papertje halen of wellicht toch een andere schoolkeuze maken. Voor dit jaar verwachten we echter veel minder afmeldingen vanwege corona. Jongeren zoeken zekerheid”, laat woordvoester Elise Veenhuis van Iselinge Hogeschool weten.

“We zijn stiekem best een beetje verrast - Elise Veenhuis, Pabo Iselinge”

Vijf jaar geleden telde Iselinge slechts 85 eerstejaars op de pabo. De jaren erna wisselde het aantal eerstejaars, met een maximum van 144 in 2017. De groei mag daarom gerust spectaculair genoemd worden. Waar de groei vandaan komt, is nog een beetje gissen voor de hogeschool. „We zijn stiekem best een beetje verrast. Het afgelopen jaar is er landelijk veel discussie geweest over het basisonderwijs, en dat was niet altijd in positieve zin. Daarnaast is een uitgebreide promotiecampagne van onze school in het water gevallen vanwege corona.”

Wat wel meegespeeld heeft, is de samenwerking met het Graafschap College. Een groep van zo'n 75 studenten die de opleiding tot onderwijsassistent volgt, maakt de overstap naar de pabo. De beide scholen hebben afgesproken dat mbo'ers vanwege corona een half jaar extra de tijd krijgen voor hun mbo-diploma. Ze mogen al wel in september beginnen op het hbo.

Veenhuis: „We merken dat dit heel veel rust geeft, en vertrouwen bij deze studenten. Wel moeten ze echt uiterlijk op 1 januari hun mbo-diploma op zak hebben, anders moeten ze stoppen met de pabo.”

Reële angst

Het verrassende succes van de regionale pabo is belangrijk voor de toekomst van de basisscholen in de Achterhoek. De komende jaren gaan veel meesters en juffen met pensioen. De opvolging zou wel eens tot grote problemen kunnen leiden op de scholen, werd gewaarschuwd. Die angst is nog altijd reëel, verzekert Veenhuis. „De stijging van het aantal studenten is absoluut hoopvol, maar dit moeten we wel een aantal jaren achter elkaar zien vol te houden om de komende jaren de gaten te vullen.”

Dat is dus een prima bericht, gelet op de behoefte die er de komende jaren is aan docenten voor het basisonderwijs. Daar mag iedereen blij mee zijn. Maar toch een tweetal kanttekeningen, het stuk kritisch doornemende – hoewel we natuurlijk niet alle details van de samenwerking kennen, dus met die slag om de arm:

- Onder degenen die vanuit het Graafschap College nu doorgaan met de PABO moeten dus mbo'ers zitten die sowieso al zouden doorstromen. Een sprong van 165 naar 220 is een aantal van 55, en dat is minder dan 75. Anders gezegd, zonder die 75 zouden er wel eens minder studenten aan de opleiding kunnen zijn begonnen.
- Het is evenwel opmerkelijk dat in het artikel wordt gesteld: '...mbo'ers vanwege corona een half jaar extra de tijd krijgen voor hun mbo-diploma'. Dat zou suggereren dat voor deze totale groep welbewust is gekozen voor het nu kunnen gebruikmaken van een voorwaardelijke doorstroom, mede om daarmee de mbo-studie een vijftal maanden 'te verlengen'¹.

Dat geldt dus niet voor de mbo'ers die hun studie dit jaar al afronden. Bovendien kan het alleen maar zo worden aangepakt als er sprake is van een kleine vertraging, in combinatie met een positief advies van de afleverende mbo-instelling. We nemen dus aan dat het hier als zodanig slordig is weergegeven. Gezien de mogelijkheden voor degenen die de mbo-opleiding 'onderwijsassistent' volgen, om bijvoorbeeld een praktijkstage te doen, mag worden verondersteld dat de belangrijkste oorzaak in die hoek moet worden gezocht.

Toch moet dit 'slordige signaal' wel even serieus worden genomen, niet omdat het om een structurele situatie gaat (laten we dat maar gewoon hopen...). Binnen inhoudelijk verwante leerlijnen mbo-hbo kan sprake zijn van een overlap tussen onderwijseenheden in het mbo met onderdelen van de hbo-opleiding. Dit kan inhouden dat het afronden van een hbo-eenheid ook kan worden gebruikt voor het beoordelen van een mbo-eenheid, en andersom.

Waar het dus om gaat, is dat er nu een optie is opgedoken om de mbo-studie als het ware te laten doorlopen in het hbo, op basis van een formele inschrijving bij de hogeschool. Maar... misschien kunnen we ervan wel leren. Is het interessant om nog eens een keer te kijken naar de mogelijkheden die de verwantschap bij doorlopende leerlijnen mbo-hbo biedt? Misschien zou dat binnen de leerlijn mbo-Ad iets zijn om te onderzoeken...

4 Onparlementair taalgebruik vermeden bij commentaar wetsvoorstel 'compensatie'

Het kan zonder meer verrassende inkijkjes opleveren, het doornemen van stukken die door OCW worden gepubliceerd bij het gaan behandelen van wetsvoorstellen. De Kamerleden mogen allerlei vragen van tevoren indienen en die combineren met diverse soorten commentaar. Zie het als een voorschot van de discussie maar ook als het alvast melden aan de Minister van de meest heikele zaken die ze op tafel willen leggen.

Vorige week verscheen een document met vragen van een aantal fracties en de antwoorden van de Minister met betrekking tot de zgn. Verzamelspoedwet COVID-19. Daarin wordt aan de zaken rond het vergoeden van studenten die vertraging oplopen bij het afstuderen, een wettelijke basis gegeven. Kennelijk schoot het lange wachten hierop de fractie van de SP, samen met een paar andere fracties, in het verkeerde keelgat en pakte men hevig uit bij het stellen van vragen in combinatie met kanttekeningen.

¹ In een reactie op het artikel wordt door iemand gewezen op het feit dat deze studenten ook nog aan de reguliere voorwaarden voor toelating tot een PABO dienen te voldoen, voor een aantal vakken.

Lees hier mee en zie hoe een fractie op papier met ingehouden woede van leer trekt tegen de Minister.

De leden van de SP-fractie hebben met grote verrassing kennisgenomen van de tweede Verzamelingswet COVID-19 en vinden de samenstelling van de wet, en het moment van indiening, zo dicht nabij het reces, buitengewoon betreurenswaardig. Zij stellen vast dat reguliere en zorgvuldige behandeling van het wetsvoorstel voor het zomerreces niet mogelijk is, terwijl tegelijkertijd onderdelen van de wet zeker voor aanvang van het reces moeten zijn vastgesteld om grote maatschappelijke schade te voorkomen. De leden voelen zich daarmee voor het blok gezet om in te stemmen met de wet, ook waar deze onderdelen kent die helemaal niet noodzakelijkerwijs voor het reces hoeven worden vastgesteld en op geen enkele wijze verbonden zijn met de eerdergenoemde delen. De leden vinden deze gang van zaken laakbaar en protesteren hiertegen. Zij zullen hun ongenoegen hierover tevens kenbaar maken aan de Voorzitters van beide Kamers.

(...)

De leden constateren dat de regering kennelijk het volledig buitensluiten van het parlement aangaande het opstellen van de regeling om studenten te compenseren wil legitimeren met het feit dat dat algemene voornemens zijn opgenomen in een memorie van toelichting (die niet amendeerbaar is) van een wet die vanwege andere onderdelen (zie 2.5) dusdanig snel moet worden behandeld dat serieuze parlementaire behandeling onmogelijk is. De leden achten deze redenering moreel dubieus en staatsrechtelijk zwak. De leden zijn geneigd nog scherpere bewoordingen te gebruiken, maar voelen zich hierin beperkt door de conventies van parlementair taalgebruik. De leden roepen de regering, en specifiek de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap, op zichzelf op dit gebied te verantwoorden.

5 Reactie NRTO op compensatie studenten in het bekostigde onderwijs (via collegegeld)

Studenten die vertraging oplopen bij het afronden van een studie en nog een keer worden ingeschreven bij die opleiding, hebben recht op een bepaalde compensatie (los van de gevolgen voor de studiefinanciering die op een andere wijze wordt behandeld). Daarbij kijkt de overheid alleen naar de studenten bij de bekostigde instellingen, mede gelet op het feit dat het geld om de instellingen draaiende te houden, vooral van die overheid afkomstig is. Uiteraard betaalt de student ook collegegeld (lesgeld, cursusgeld), maar dat is een vaststaand bedrag op basis van de wetgeving. Deze benadering schoot de NRTO als branchevereniging voor trainen & opleiden, waarbij ook de private hogescholen aangesloten zijn, in het verkeerde keelgat. Onderstaande reactie is op de plannen gegeven:

Sinds het uitbreken van de crisis als gevolg van COVID-19 hebben het bekostigd én niet-bekostigd onderwijs op het mbo, hbo, en wo grote inspanning verricht om studievertraging zo veel mogelijk te voorkomen. De maatregelen die door het kabinet zijn genomen, maakten het voor zowel bekostigd als niet-bekostigd onderwijs onvermijdelijk dat studievertraging zou ontstaan voor groepen studenten.

De vertragingen die optreden zijn daarmee geen keus van de instellingen geweest, en zijn onlosmakelijk verbonden met de maatregelen van het kabinet. Desondanks verzoeken wij niet om een aanvullende geldstroom naar de instelling, maar om een compensatie voor de studenten die noodzakelijkerwijs meer kosten hebben moeten maken doordat hun studie buiten hun macht uitloopt.

In de uitwerking van de regeling wordt een onderscheid gefundeerd op het feit dat bekostigde onderwijsinstellingen niet in staat zijn om zelf te voorzien in het compenseren voor het lesgeld, cursusgeld, of collegegeld. Niet-bekostigde instellingen kunnen volgens het ministerie wel zelf voorzien in compensatie. Daarmee spreekt het ministerie impliciet uit dat de financiële gevolgen van de mondiale pandemie veroorzaakt door COVID-19 als een ondernemersrisico moeten worden beschouwd.

Het onderscheid achten wij simpelweg onrechtvaardig, gezien de niet-bekostigde instellingen met dezelfde door de overheid opgelegde beperkingen hebben moeten werken als de bekostigde instellingen. Omdat wij van mening zijn dat de student in de regeling centraal moet staan, is ons verzoek het arbitraire onderscheid tussen studenten in het bekostigd en niet-bekostigd onderwijs uit de regeling te verwijderen én daarmee alle gedupeerde studenten in de afrondende fase van hun studie te compenseren.

Helder. Het lijkt erop dat de overheid heeft gekozen voor een koppeling van het gaan compenseren aan het vergoeden van een deel van de kosten die een student maakt via het betalen van het les- of collegegeld. Een argument zou kunnen zijn daarbij dat een student op voorhand heeft betaald voor het afnemen van bepaalde diensten (het kunnen volgen van onderwijs), maar dat er door de onderwijsinstelling niet volledig is 'geleverd'. Die onderwijszaken moeten nog een keer worden gevolgd en betaald – en dus vindt er als het ware een restitutie plaats van een deel van het eerder betaalde bedrag voor 2019-2020².

Die lijn doortrekkende stelt OCW dat een private student ook eenzelfde situatie heeft ondergaan en dat de private instelling bepaalde zaken niet hoefde te verzorgen, en dat die restitutie dus uit de zakken van de eigenaren moet worden gefinancierd. Bij het bekostigde onderwijs is dat de overheid, bij het private onderwijs de eigenaar van de onderwijsinstelling.

Het verwarrende is evenwel dat OCW in alle stukken ook aangeeft dat een student inkomen heeft gederfd bij het verdwijnen van een bijbaan of op een andere manier inkomsten is misgelopen terwijl veel kosten toch doorliepen. Dat geldt in principe voor elke student. Maar omdat alleen een specifieke groep moet worden geholpen, volgens OCW, is gekozen voor de student die uit de studie loopt en vervolgens weer een keer les- of collegegeld moet ophoesten. Dat betekent dat de relatie met de inkomsten niet wordt gebruikt en wel met de uitgaven die voor iedereen gelijk zijn aan de hand van een vaststaand bedrag. Jammer dat die onduidelijkheid is blijven bestaan.

6 Compensatie afstudeerders: al dan niet het onderwijs verlaten – verschillen?

In het verlengde van het bovenstaande stuk en de gedachten die je hierbij mag, kunt en mogelijk wilt hebben (al naar gelang de invalshoek), mag nog best eens scherper naar de regeling en dan vooral de onderbouwing worden gekeken. Er kan namelijk bij iemand die dit studiejaar eigenlijk had kunnen afstuderen en tevens niet zoveel meer na 16 maart moest doen, zodanig dat de kans daarop reëel was, de keuze bestaan uit de volgende twee opties:

1. Na het behalen van het diploma het onderwijs verlaten, dus voor het eerste semester alleen maar weer staan ingeschreven voor de opleiding die nu ook al wordt gevolgd, puur met als doel de nog niet behaalde onderwijseenheden af te ronden. Overigens kan dit ook met de gedachte om, ook als een voorwaardelijke doorstroom niet wordt ondersteund, pas in januari te bezien of het gaat doen van een hbo-opleiding via een tussentijdse instroom een optie is.
2. Het is mogelijk om voorwaardelijk door te kunnen stromen, dus in staat worden geacht zonder al teveel belemmeringen het diploma te kunnen behalen van de opleiding die nu wordt gevolgd, en naar een vervolgopleiding te gaan om daar meteen te beginnen aan een nieuw programma.

Er is een duidelijk verschil tussen deze twee doelgroepen. Bij groep 1 wordt daadwerkelijk weer les- of collegegeld betaald, puur en alleen om die ontbrekende onderwijseenheden te kunnen behalen. Dat geld gaat dus ook naar dezelfde opleiding (de instelling eigenlijk) waar deze student nu ook al staat ingeschreven.

Bij groep 2 wordt er in principe collegegeld betaald aan de hogeschool om te mogen starten met die nieuwe opleiding (mbo naar Ad bijvoorbeeld) of programma (Ad naar het bachelorprogramma). Maar dat ligt wat ingewikkelder voor de mbo'er die aan een hbo-studie begint. Dat heeft te maken met de wettelijke regeling dat er bij het twee keer betalen voor twee opleidingen die tegelijkertijd worden gevolgd, sprake moet zijn van een bepaalde vorm van verrekening.³

² Een andere reactie ging trouwens in op de positie van de bbl-student waarbij het de werkgever is die in veruit alle gevallen de betaling van lesgeld voor z'n rekening neemt. Dat betekent dat de compensatie die is gekoppeld aan mbo-student uiteindelijk terecht dient te komen bij degene die betaalt, dus die werkgever.

³ Dat wordt nog een heel gepuzzel. We lopen wat zaken na, voor de 'liefhebber'. Een mbo-student kan op elk moment tussen 1 augustus (start mbo-jaar) en 1 januari (eigenlijk moet het 1 februari zijn...) het mbo-diploma verwerven. We nemen aan dat het mbo-lesgeld op voorhand dient te worden betaald voor die periode. Dat zou voor 5 of 6 maanden kunnen zijn, maar formeel zal het wel het gedrag voor het gehele jaar moeten zijn, 1200 euro hebben we begrepen. Maar deze student wordt ook formeel een hbo-ingeschrevene en moet collegegeld betalen. Omdat het gaat om het eerste leerjaar, is hij/zij de helft van het wettelijk collegegeld verschuldigd, zijnde zo'n 1072

Er is door de overheid aangegeven dat de compensatie mede is gebaseerd op het argument dat studenten die tegen het eind van de opleiding zitten, hun vertraging het jaar daarna niet meer kunnen inlopen. Daarom zijn de wo-bachelors buiten beeld gelaten. Maar de studenten uit groep 2 kunnen dat in principe wel aangezien ze in het onderwijsstelsel blijven, mede vanwege het feit dat ze ook van de huidige opleiding een positief advies meekrijgen en daarop door de ontvangende opleiding zijn beoordeeld. Ook gaat het in principe om een studielast die met de nieuwe studie valt te combineren, zo is daarbij door beide betrokken instellingen ingeschat.

Het zou een optie geweest kunnen zijn om alleen te kiezen, op basis van hetgeen nu als uitgangspunt is gebruikt, voor degenen die dit jaar hadden kunnen afstuderen en zich het komend jaar alleen maar her-inschrijven met het oog op het afronden van de studie. Het doen daarvan in combinatie met een nieuwe studie wordt in dat geval als een inperking van het recht op compensatie gezien. Mogelijk hebben we de stukken niet uitputtend genoeg doorgevlooid en dan laten we ons graag overtuigen van het tegenovergestelde. Hier de belangrijkste passages dienaangaande:

Artikel 2. Rechthebbenden

De tegemoetkoming in deze paragraaf kan worden verstrekt aan een student die:

- a. in zowel studiejaar 2019-2020 als 2020-2021 één of meer maanden is ingeschreven voor een opleiding; en
- b. in de periode van 1 augustus 2020 respectievelijk 1 september 2020 tot uiterlijk 31 januari 2021 het diploma voor de betreffende beroepsopleiding respectievelijk opleiding hoger onderwijs heeft behaald.

(...)

Studenten aan bekostigde opleidingen die naast het studiejaar 2019-2020, ook in studiejaar 2020-2021 zijn ingeschreven voor hun opleiding en vervolgens in de periode van augustus 2020 (mbo) of september 2020 (ho) tot uiterlijk eind januari 2021 een mbo-diploma, hbo-diploma (associate degree, bachelor of master) of een wo-masterdiploma behalen. Doordat deze studenten door de studieovertraging ook in het nieuwe studiejaar ingeschreven worden en als gevolg daarvan de hiervoor genoemde financiële gevolgen kunnen ondervinden, acht het kabinet het redelijk om deze groep studenten financieel te compenseren. Het is voor deze groep namelijk niet mogelijk om eventuele studieovertraging in te lopen, terwijl ze wel worden geconfronteerd met extra kosten voor het volgen van onderwijs ten behoeve van het afronden van de betreffende opleiding.

7 Reactie 'De Geneeskundestudent' op de compensatieregeling

Het doorzoeken van de reacties bij een internetconsultatie, zoals die laatste heeft plaatsgevonden bij het wetsvoorstel voor het compenseren van de vertrapte afstudeerders, levert vaak best interessante inkijkjes op. Het kan gaan om groepen die mogelijk niet bij de wetgever in beeld waren, of leerconstructies waarbij je niet altijd heel snel stilstaat.

Zo was er bij deze internetconsultatie een reactie van het netwerk 'De Geneeskundestudent'. Daar in zitten zo'n 15.000 personen. Kennelijk is er sprake van een min of meer automatisch lidmaatschap als iemand als geneeskundestudent staat ingeschreven. Deze studie kent geen standaardopzet van een bachelor en een master, maar men heeft in het gehele traject te dealen met allerlei bijkomende activiteiten en specialisaties.

Om die reden was er van dit netwerk een verzoek aan de Minister om aanvullend op de regeling iets te doen voor deze geneeskundestudenten. Waarom het draait is dat er groepen studenten zijn die niet meteen kunnen beginnen aan een volgende fase. Er is dan bijvoorbeeld geen ruimte of geen plek beschikbaar. Dus als er nu vertraging optreedt tijdens een studiejaar, vervolgens een half jaar moet worden gewacht om weer een formele inschrijving te kunnen plegen, vallen ze strak buiten de boot.

euro. Dat is minder dan die 1200 euro die al een maand eerder is betaald (of in een betalingsovereenkomst is geregeld). Ergo, op basis van artikel 7.48 lid 2 krijgt de hogeschool niets van de student.

Maar ja, wat gebeurt er als het mbo-examen eerder wordt afgerond? Maakt de mbo-instelling het teveel betaalde lesgeld over aan de hogeschool. Of komt er een andere regeling?

We moeten maar niet eens denken aan een mbo'er die bij een hogeschool die aan het experiment 'flex-studeren' meedoet en kiest voor minder dan 60 punten in het eerste leerjaar.

Hieronder citeren we een deel van de reactie, vooral om te laten zien wat er achter deze groep studenten zit en tegen welke problemen ze kunnen aanlopen.

“Coassistenten zijn niet gebonden aan een academisch jaar. De master geneeskunde bestaat voor tweeënhalf jaar uit coschappen binnen diverse zorginstellingen. In tegenstelling tot bij de meeste andere studies is de instroom in deze master op verschillende momenten in zogenaamde ‘co-groepen’. Zo begint op sommige faculteiten elke maand een groep co-assistenten met de master en bij andere faculteiten is dit bijvoorbeeld om de 6 weken.

Hierdoor kent de master geneeskunde niet een ‘academisch jaar’. In de conceptregeling betreffende doelgroep één krijgen studenten een gift ter hoogte van circa drie maanden collegegeld als zij zich in studiejaar 2020-2021 opnieuw dienen in te schrijven vanwege vertraging door de uitbraak van COVID-19. Daarnaast wordt in artikel 6 lid 1 benoemd dat enkel studenten aanspraak maken op een tegemoetkoming voor de aanvullende beurs wanneer deze in juni, juli, augustus of september 2020 zou eindigen.

Omdat, gelet op bovenstaande, coassistenten niet gebonden zijn aan een academisch jaar komt maar een zeer kleine groep hiervoor in aanmerking. Vanwege de wachttijd voor aanvang van de master geneeskunde zijn veel studenten zich namelijk genoodzaakt uit te schrijven. Vanuit die hoedanigheid zullen veel geneeskundestudenten buiten deze regeling vallen, die echter wel binnen relatief korte termijn afstuderen. Bij deze groep studenten zal het niet mogelijk zijn eventuele studieovertraging in te lopen, terwijl zij wel schade ondervinden van het wegvallen van de aanvullende beurs. Beide regelingen zijn daarom voor een zeer beperkt aantal coassistenten van toepassing. Wij willen u daarom vragen om beide doelgroepen van deze tijdelijke regeling te verbreden, waarbij specifiek rekening wordt gehouden met de groep geneeskundestudenten van wie de aanvullende beurs vervalt in het laatste halfjaar van 2020, maar wel in de periode van augustus 2020 tot januari 2021

8 Database NLQF-kwalificaties

Er wordt nog steeds heel hard gewerkt - voor zover valt na te gaan, maar ook hierbij zal COVID-19 er debet aan zijn - aan het vastleggen in de wet van het NLQF, het formele raamwerk in ons land voor allerlei kwalificaties die te maken hebben met formeel onderwijs, scholing, cursussen en bedrijfsgerichte trajecten. Dat ligt nogal gevoelig, zei de Onderwijsraad in 2019, omdat het dan net lijkt alsof de overheid zich verantwoordelijk voelt voor alle zgn. niet-formele kwalificaties. Maar de Minister heeft dat advies terzijde gelegd en wil alle kwalificaties in een NLQF-database zien opgenomen.

Alle formele opleidingen in ons land hebben intussen wel een NLQF-niveau aangewezen gekregen (dus de Ad is NLQF-5) en zijn tevens ook gelinkt aan het EQF, dus het Europese raamwerk. Maar in de onlangs gelanceerde database van het NLQF staan nog geen formele hbo- en wo-opleidingen. Misschien is dat het geval omdat er ook het CROHO is. Of misschien ligt het wel een stukje gecompliceerder.

De voorbereiding op een database voor alle opleidingen is in de afgelopen periode gewoon doorgegaan. Die kan vanaf nu worden geraadpleegd: <https://browser.nlqf.nl/> voor alle mbo-opleidingen tot en met niveau 4 (eigenaar: OCW) en de non-formele kwalificaties tot en met niveau 7 van private aanbieders (non-formeel op niveau 8 zou wel kunnen... en die zijn er ook wel, maar die hebben hun eigen externe borging en niveaustelling...).

Hier het persbericht dat onlangs verscheen:

De afgelopen maanden hebben SBB, Kennisnet, DUO, en het NCP NLQF in opdracht van OCW hard gewerkt aan het opzetten van de NLQF-database. Vanaf 1 juli 2020 is het mogelijk om kwalificaties op te zoeken en te vergelijken via de database NLQF-kwalificaties. Dit is de eerste plek in Nederland waar informatie over formele en non-formele kwalificaties eenduidig te vinden en te vergelijken is.

Via de database is het mogelijk informatie op te zoeken over kwalificaties met een NLQF/EQF niveau-aanduiding. Het gaat hier om kwalificaties uit het formele onderwijs (door de overheid gereguleerd) en het non-formele onderwijs (private opleidingen).

Dit betekent dat de formele kwalificaties met een NLQF aanduiding vergelijkbaar zijn met de ingeschaalde non-formele kwalificaties. Hierdoor zijn kwalificaties vanuit verschillende onderwijssectoren vergelijkbaar via de NLQF-database. Dit geeft houvast en borging op het gebied van een leven lang ontwikkelen.

Leeruitkomsten

In de vergelijking van de kwalificaties zijn de leeruitkomsten cruciaal, die beschrijven wat iemand kan, begrijpt, en kan doen na het behalen van een kwalificatie. Met andere woorden: leeruitkomsten tonen aan wat de kennis, inzicht, attitude of vaardigheden zijn na het afronden van een leerproces. Belangrijk hierbij is dat de manier waarop men deze heeft verworven niet van belang is.

Internationaal

Er zijn momenteel meer dan 600 kwalificaties in de NLQF-database te vinden en te vergelijken. Deze kwalificaties zijn ook terug te vinden in het nieuwe Europese Europass platform dat vandaag (1 juli) officieel is gelanceerd: www.europass.nl

9 Duitsland – Presidency European Council – aandacht voor ‘higher VET’ – maar...

Voor het semester dat nu is begonnen is Duitsland voorzitter van de Europese Unie, iets wat men zoveel jaren geleden niet had kunnen bevroeden, als het gaat om de turbulentie waarin de EU zich nu bevindt.

Uiteraard heeft Duitsland zich een aantal doelen gesteld, zoals elk land dat doet in de rol van voorzitter. Hierbij zit ook een aanzet voor meer discussie over de vormgeving van het levenlang leren. En omdat in Duitsland niveau 5 nog geen plek in de formele setting heeft gekregen, wordt gekeken naar de mogelijkheden om het pure beroepsonderwijs – denk aan ons mbo, in het Engels VET – op te krikken naar de hogere niveaus.

Aangezien zich daar al de Duitse hogescholen met hun Bachelor en Master bevinden (dus geen Short Cycle HE, zoals onze Ad en het Vlaamse Graduaat) zie je dat er dus spanning gaat ontstaan tussen de ‘academic drift’, dus het naar boven kijken, van de aanbieder van het sterk duale VET en de ‘vocational drift’, dus het naar omlaag kijken, ‘so to speak’, van de aanbieder van het hbo (Professional Higher Education).

De discussie die nu door Duitsland vanuit een duidelijk eigen belang wordt aangezwengeld, zal derhalve met veel belangstelling moeten worden gevolgd. Daarvoor zijn er de Europese VET-associaties en onder andere CHAIN5. Het kan ook voor onze grensgebieden interessant zijn, als het gaat om het enthousiasmeren van jongeren die een diploma op 5 willen hebben.

Hier een passage uit de recente nieuwsbrief van Neth-er, de organisatie die in Brussel de belangen van het Nederlandse formele onderwijs verdedigt.

Meer focus op leven lang leren

Met betrekking tot de update van de Skills Agenda wil het voorzitterschap meer focus op het post-initiële beroepsonderwijs om zo de Europese arbeidsmarkt toekomstbestendig te maken. Binnen de [Europese Onderwijsruimte](#) wil Duitsland de leermobiliteit verhogen en diplomaerkenning faciliteren.

Tijdens het voorzitterschap wil het Duits voorzitterschap ook een nieuwe impuls geven aan het [Kopenhagenproces](#) door het ondertekenen van het Osnabrück Communiqué. Zij wil daarin speciale aandacht voor de ontwikkeling van excellent beroepsonderwijs op universiteitsniveau. Tenslotte zal zij zich bezighouden met digitaal onderwijs via het [digitaal onderwijsactieplan](#) en de implementatie van het nieuwe Europass platform.

10 HU: zorg om stageplaatsen

Op de website van de HU uitte de voorzitter, Jan Bogerd, zijn zorgen over de mogelijkheden voor de studenten om straks een stageplaats te vinden, in het centrum van ons land. We mogen aannemen dat het daarmee ook een signaal is dat voor de rest van het land geldt. Er zullen creatieve oplossingen moeten worden gevonden. Misschien zijn die er wel, maar dan moeten de hogescholen in de komende maanden bij elkaar gaan zitten, met het regionale en landelijk werkveld.

Minder aanbod stageplaatsen

Onderwijs in coronatijd: “Het gaat om meer dan kennis, cijfers en rendement”

Een gedenkwaardig studiejaar loopt ten einde. Wat er verder ook gebeurt, het lijkt onwaarschijnlijk dat we dit coronajaar ooit gaan vergeten. Bestuursvoorzitter Jan Bogerd reflecteert op de voorbije maanden, op gevolgen en op inspanningen. En hij deelt zijn zorgen: “Hoe zorgen we voor behoud van het sociale element in ons onderwijs, de verdieping en persoonsvorming?”

Ondertussen rommelt het door de coronacrisis binnen bedrijven en organisaties die normaliter stageplekken aanbieden. Jan Bogerd: “De praktijkcomponent is voor ons onderwijs een wezenlijk onderdeel. Maar nu krijgen studenten van hun stagebegeleider te horen dat er volgend jaar geen plek meer voor hen is. Het is onze grote zorg of we in staat zijn om die co-creatie met de beroepspraktijk overeind te houden. Als we onderwijs belangrijk vinden, dan mag ik toch echt hopen dat bedrijven en instellingen na corona maximaal ruimte blijven maken voor stagiaires. Anders komen we in een vertraging terecht waar niemand wat aan heeft.”

11 Amsterdam en investeren in mbo

Een stad die hard wordt getroffen – zeker nu je op veel plaatsten als het ware zonder schade aan te richten melkbussen met buskruit kunt afschieten – is Amsterdam. Veel jongeren werken in de horeca, het toerisme en allerlei vormen van dienstverlening. Hier een stuk van de website van de gemeente Amsterdam.

Vernieuwing onderwijs

De MBO-Agenda heeft een belangrijke impuls gegeven aan de professionalisering van docenten en teams, onder andere door het inzetten van de Amsterdamse Teambeurs en het practoraat Mediawijsheid. Mbo-instellingen kunnen via de Amsterdamse Teambeurs jaarlijks subsidie aanvragen bij de gemeente. Het doel is dat na vier jaar ruim 3.000 onderwijsprofessionals in teamverband hebben gewerkt aan hun professionele ontwikkeling en aan onderwijsontwikkeling. In 2019-2020 zijn al 1.249 onderwijsprofessionals bereikt.

Ook zijn teambeurzen ingezet gericht op coachend leren. Deze nieuwe vormen van onderwijs binnen het mbo komen juist in deze tijd van afstandsonderwijs erg van pas. Het practoraat Mediawijsheid is één van de experimenten waarmee mbo-instellingen nieuwe onderwijsmethoden testen in 2019/2020. Docenten ontwikkelen, onder leiding van een ‘practor’, instrumenten en methoden die zij direct kunnen toepassen in de klas. Dat blijkt in deze uitzonderlijke tijd met onderwijs op afstand van grote meerwaarde te zijn.

Publiek-private samenwerkingen

Eén van de maatregelen in de MBO-agenda is de samenwerking tussen het mbo en het MKB. Met deze publieke-private samenwerkingen (PPS-en) investeren het onderwijs, bedrijfsleven en overheid samen in nieuwe inhoud, leervormen en leerwerkomgevingen. Er zijn in 2019 verschillende nieuwe samenwerkingen gestart. Zo zijn vijf Amsterdamse (vmbo-) schoolbesturen gestart met het een gezamenlijke Techschool en Campus. Zij doen dit in samenwerking met het technisch bedrijfsleven en het mbo.

Ook is de MKB Digital Workspace gestart: een initiatief waarin MKB-ondernemers door techstudenten van Amsterdamse universiteiten, hogescholen en mbo's worden geholpen met de digitalisering in hun bedrijf. De aandachtsgebieden van deze samenwerkingen zijn technologie, circulaire economie en duurzaamheid. De vraag naar personeel in deze sectoren wordt steeds groter, terwijl het onbenut arbeidspotentieel in tijden van crisis toeneemt. Juist nu zijn adequate instroom- en maatwerk (om)scholingstrajecten hard nodig om de vraag en het aanbod bij elkaar te brengen.

Plusscholen

Het afgelopen jaar is ook ingezet op de voortzetting van de aanpak plusscholen. Door deze aanpak hebben in het schooljaar 2018-2019 ruim 700 jongeren in een kwetsbare onderwijspositie zich aangemeld voor een opleiding en hebben 259 jongeren in 2019 een diploma gehaald. Door de samenwerking tussen ROC TOP, ROC van Amsterdam en de gemeente krijgen deze jongeren ook extra begeleiding naar werk. Ook in het komend studiejaar blijft het college hierop inzetten, zeker nu de kansen van deze jongeren door de coronamaatregelen extra onder druk komen te staan.

12 Kwart middelbare scholen vraagt geld om leerachterstanden weg te werken

Dit weekend verscheen in het AD een artikel over de gelden die zijn aangevraagd bij OCW voor het wegwerken van gaten die in het onderwijs zijn gevallen als gevolg van de crisis. Het blijkt dat zo'n 25% van de middelbare scholen een beroep op de beschikbare pot heeft gedaan. Het lijkt aanbevelingswaardig voor de hogescholen om regionaal na te gaan welke middelbare scholen hierbij betrokken zijn. Op basis daarvan kunnen er voor de komende twee jaren acties in gang worden gezet, geleid op de consequenties van het besluit om (vrijwel) niemand te laten doubleren:

- Ga na of er weer hbo-studenten kunnen worden ingezet voor ondersteuning
- Monitor met elkaar wat de consequenties zijn voor de examenklassen en de samenwerking
- Zet een volg-systeem op voor de degenen die de komende twee jaren naar het hbo gaan als het gaat om de studieprestaties, de noodzaak voor extra ondersteuning en het begeleiden bij switchen en uitval
- Organiseer regionale bijeenkomsten met mentoren, decanen en studiebegeleiders hierover.

Bijna een kwart van de middelbare scholen heeft subsidie aangevraagd om leerachterstanden weg te werken die door corona zijn ontstaan. Scholen vroegen voor ruim tien miljoen euro meer aan dan in de pot zit. Leerlingen moeten na de zomervakantie aan de bak tijdens langere lesdagen.

Al sinds half maart volgen scholieren onderwijs op afstand. Terwijl sommige leerlingen daarbij gedijen, hebben anderen het moeilijk. Zij kunnen zich niet motiveren om hun schoolwerk te doen en lopen achter. Toch kregen middelbare scholen het advies om zoveel mogelijk leerlingen over te laten gaan naar het volgende jaar, omdat niemand iets aan de situatie kan doen.

Minister Arie Slob trok miljoenen euro's uit, zodat scholen extra lessen kunnen aanbieden om de leerlingen bij te spijkeren. Bijna een kwart van de middelbare scholen heeft een beroep gedaan op die pot met geld. Hoewel in de eerste ronde 32,5 miljoen euro beschikbaar was, is 43,2 miljoen euro nodig voor 352 scholen. Daarmee kunnen tienduizenden leerlingen extra hulp krijgen.

Praktijkvakken

Voorop op scholen met veel praktijkvakken is na de zomer een inhaalslag nodig, constateert Paul Rosenmöller, voorzitter van de VO-raad. (...)

Maar ook op de meer theoretische havo- en vwo-scholen moeten sommige leerlingen aan de bak. Rosenmöller: „Dat er soepeler is omgegaan met de bevordering van leerlingen, moet natuurlijk niet betekenen dat er volgend jaar fors meer zittenblijvers zijn.”

Scholen kunnen het geld gebruiken voor zomer- of herfstscholen, maar ook om na de gebruikelijke lessen extra uren aan te bieden. Veel scholen kiezen voor die laatste optie, omdat ze hun docenten en leerlingen rust willen bieden tijdens de zomervakantie. In achterstandswijken kunnen scholen voor twintig procent van de leerlingen subsidie aanvragen, op andere plekken voor tien procent.

Examenklassen

De veertig scholen die onder het bestuur CVO Rotterdam vallen, gebruiken de subsidie vooral voor de leerlingen die naar de examenklassen gaan. „We zullen volgend schooljaar pas echt goed zien hoe groot de achterstanden zijn, maar moeten zeker die leerlingen vooruit helpen. Het wordt een heel spannend jaar”, verwacht bestuurder Henk Post.

Wat de scholieren nodig hebben, zal heel verschillend zijn. „Er zijn kinderen die prima thuis konden werken, een goede thuissituatie hebben en zijn gestimuleerd door hun ouders. Maar er zijn ook zat leerlingen voor wie dat niet zo is. En dat geldt ook voor gymnasia, want die zijn een afspiegeling van de stad.” Naast langere schooldagen denken deze scholen na over extra lessen tijdens de herfstvakantie. „Ja, ze moeten echt flink aan de bak. Maar ze hebben genoeg tijd om uit te rusten, dus dat moet lukken”, zegt Post.

Spannend

Overigens hoeven de docenten niet per se zelf alle extra lessen te geven. Scholen kunnen ook hulp van buitenaf invliegen. Voor de tweede helft van het schooljaar is nog eens 32,5 miljoen euro beschikbaar. Door de vele aanvragen gaat een deel van die pot nu vast naar de scholen. Rosenmöller: „Het wordt spannend wat er in die tweede ronde gebeurt, want we hopen wel dat ook dan alle scholen de hulp krijgen die ze nodig hebben.”